אי דבלאו איהו לא אזלא פשיטא אלא

הל מתקיף מאי קא עביד מתקיף לה

רב פפא והא איכא הא דתניא אה' שישבו על

ספסל אחד ולא שברוהו ובא אחד וישב

עליו ושברו האחרון חייב ואמר רב פפא

כגון פפא בר אבא היכי דמי אילימא דבלאו

איהו לא איתבר פשיטא אלא דבלאו איהו

נמי איתבר מאי קעביד סוף סוף מתניתא

היכא מתרצא לא צריכא דבלאו איהו הוי

מיתבר בתרי שעי והשתא איתבר בחדא

שעה יראמרי ליה אי לאו את הוי יתבינן

מפי פורתא וקיימין 🗷 ולימא להו אי לאו

אתון בדידי לא הוה מיתבר לא צריכא

ידבהדי דסמיך בהו תבר 🗈 פשימא מהו

דתימא כחו לאו כגופו דמי 9 קמ"ל דכחו כגופו

דמי דכל היכא דגופו תבר כחו נמי תבר

ותו ליכא והא איכא הא דתניא הכוהו

עשרה בני אדם בעשר מקלות בין בבת

אחת בין בזה אחר זה ומת כולן פמורין רבי

[תוספת׳

ג) ולקמן טו. נג:], ד) נ"ח

נקנת שו. נג.], ז) ניים לרבא וכן הוא באשר"י ועי' ר"מ, ה) [לעיל ז. וש"נ],

ו) שייך לע"ל, ז) ע"כ שייך לע"ל, ה לע"ל, ה) [ויקרל כד], ט) רש"ל מ"ז,

תורה אור השלם

1. וּמַכַּה נָפֶשׁ בְּהַמְה

ַנֶּבֶּש. 2. אִם טְרֹף יִשְׁרֵף יְבָּאֵהוּ עֵד הַשְּׁרֵפָּה לֹא יְשַׁלֵם:

3. או נודע כי שור נגח

הוא מתמול שלשם ולא יִשְמְרֶנּוֹ בְּעְלְיוֹ שַׁלֵם יִשַׁלֵם שׁוֹר תַּחַת הַשּׁוֹר וְהַמֵּת יִהְיָה לוֹ:

4. בַּעַל הַבּוֹר יְשַׁלֵם כֶּסֶף

יָשִׁיב לִבְעָלְיו וְהַמֵּת יִהְיֶה

ויקרא כד יח

שמות כב יב

שמות כא לו

שמות כא לד

יִשַׁלְמֶנָּה נֶפֶשׁ

נפש:

צד א ב ג מיי פ״ו מהל׳ חובל ומזיק הלכה טו סמג עשין ע טוש"ע ח"מ

סי׳ שפא: סי׳ שפא: ד מיי׳ פ״ד מהל׳ רולח ושמירת נפש הלכה ו סמג לאוין קסג: צו ה מיי׳ פ״ז מהל׳ נזקי ממוז הלכה יג סמג עשין סח טור ש"ע ח"מ סי תג סעיף א:

צו ר מיי שם טוש"ע שם :סעיף

מוסף רש"י הכוהו עשרה בני אדם

כו' כולן פטורין. דגעינן שיכה כל נפש אדם, כל הנפש ואיו כאו מכה כל אכם, יכפות ס מתינה (לקמן כו.). תשלומי נזק מלמד שהבעלים מטפלים בנבילה. תנא דברייתא דריש לישנא דמתניתין דתנן משלם תשלומי מק במיטב הארץ וחנא עלה בברייתא דהאי דנקט תנא דמתני' תשלומי ולה תנה משלם הת הנוק, לאשמועינן אתא שהניזק נוטל את נבילתו משלים לושל לות לפילנו ומטפל בה ומוכרה והמזיק משלים עליה מה שחייבתו מורה. אם מם חלי ואם מועד הכל (כתובות מא.) ששמין לו הנצילה של בהמתו שמתה על ידי זה בה שהויקה לו ועליה מוסיף ומשלם דמיהן (ב"מ צד.). ישיב. כסף ישיב לבעליו, דהוה ליה למיכתב בעל ישלם כסף לבעליו, ישיב דכתב רחמנה למה לי הואיל וכבר כתיב ישלם, לרבות כל השבות (לעיל ז.).

רבינו חננאל ואקש' וכי אין מכשיר מקצת נזק וחייב בכל אלא וה. והתניא ה' שישבו על ובא אחר וישב עמהן . אחרון חייב. ושברו, ושברו, אחרון חייב. ואתינן לדחוייה כדדחינן מסר שורו לה' בני אדם בחבילות. ומרבה ומובה ואוקימנא דוגא מיזגא ובלא איהו לא מיתבר. מהו דתימא כחו לאו כגופו דמי, קמ״ל. אוקימנא להא דת״ר . הכשרתי מקצת נזקו כו׳ הכשרתי מקבת מקו כו כרבנן ודלא כר׳. ואקשי׳ והתניא הכוהו י׳ בני אדם בי׳ מקלות בין בבת אחת בין בזה אחר זה פטורין. ר' יהודה בין בתירה אומ׳ אחרוז חייב שקירב מיתתו. הנה ר' יהודה בין בתירה סבר המכשיר במקצת נזק חייב בכולו, לה מיחידאה המוקמינן לה כרבים שפיר, אבל לדחייר אבל לדחויה מרבנן ולוקמה כר׳ יהודה בן בתירה דהוא יחיד, לא. פיס׳ חבתי בתשלומי נזקו. דייקינן ממתני' שאינו בכל הנזק אלא תשלומי נזק מלמד שהבעלין מטפלין ממכה בהמה ישלמנה, דריש ביה ישלימנה. רב כהנא מפיק לה מיהא הטרפה לא ישלם, כלומ׳

(לקמן נא.) אחד החוקק בור לי' ובא אחר והשלימו לעשרים ובא אחר

בוה לריך לדקדק וכי בשביל שהשליך איש עך במוך אש גדולה ימחייב הא לא דמי אלא לאחד שחופר בור י׳ ובא אחר והשלימו לי״א:

בולן פטורין. וביש לרחשון כדי להמית דבשאין בו כדי להמית אפילו לרבנן אחרון חייב כדמוכח בפ׳ כל הנשרפין (סנהדרין דף עת.): שלימנה. בעל הבור ישלם אין לדרוש ישלם

ישלים אבל ישלמנה משמע שהבהמה עלמה ישלם חה אי אפשר שכבר מתה לפיכך יש לדרוש ישלימנה: לא ישלם. אע"ג דקרא בשומר שכר כתיב דפטור מאונסין מ"מ מדכתיב עד הטרפה לא ישלם יש ללמוד דהיכא דישלם לא ישלם

כלום בשביל הטרפה עלמה: הא משום דממילא כו'. כלומר מחד מינייהו לא אתיא אבל מתרוייהו אתיא במה הלד ולא חש להאריך ולדקדק בזה:

לא נצרכא אלא לפחת נבילה. אע״ג כיחשה כשעת העמדה בדין משום דקרנא דתורא קבירא בי׳ התם משום דלא מתה ויש לו להמתין עד שתתרפא לדות

יהודה בן בתירא אומר בזה אחר זה האחרון דבפ' המניח (לקמן לד.) אמרינן חייב מפני שקירב את מיתתו בקטלא לא קמיירי ואיבעית אימא בפלוגתא לא קמיירי ולא והא אוקימנן דלא כרבי דלא כר' וכרבנן אבל הכא מיד היה לו למוכרה: מוקמינן כר' יהודה בן בתירא ולא כרבגן לא מוקמינן: חבתי בתשלומי נזקו: חבתי בנזקו לא קתני אלא בתשלומי נזקו תנינא להא דתנו רבנן ⁹תשלומי נזק בנזקו לא קתני אלא בתשלומי נזקו מנא הני מילי אמר ר' אמי דאמר קרא ימכה נפש בהמה ישלמנה אל תקרי ישלמנה אלא ישלימנה רב כהנא אמר מהכא ²אם מרף ימרף יביאהו עד המרפה לא ישלם עד מרפה ישלם מרפה עצמה לא ישלם חזקיה אמר מהכא יוהמת יהיה לו לניוק וכן תנא דבי חזקיה והמת יהיה לו לניזק אתה אומר לניזק או אינו אלא למזיק אמרת לא כך היה מאי לא כך היה אמר אביי אי ס"ר גבילה דמזיק הויא ליכתוב רחמנא שור תחת השור ולישתוק והמת יהיה לו למה לי ש"מ לניזק וצריכא דאי כתב רחמנא מכה בהמה ישלמנה משום דלא שכיחא אבל מרפה דשכיחא אימא לא צריכא ואי אשמועינן מרפה משום דממילא אבל מכה בהמה דבידים אימא לא ואי אשמועינן הני תרתי הא משום דלא שכיחא והא משום דממילא אבל והמת יהיה לו דשכיחא ובידים אימא לא ואי אשמועינן המת יהיה לו משום דממונא קא מזיק אבל הכא דבגופא מזיק אימא לא צריכא א"ל רב כהנא סלרב אלא מעמא דכתב רחמנא והמת יהיה לו הא לאו הכי הוה אמינא נבילה דמזיק הויא השתא אי אית ליה לדידיה כמה מריפות יהיב ליה דאמר

ילפחת נבילה לימא פחת נבילה תנאי היא דתניא אם מרף ימרף יביאהו עד דמשמע כל דהו נפש ורבנן סברי יביא כולה נפש משמע והיינו הכשרתי במקלת נזקו דומיא דחופר בור שהראשון הזיק והאחרון הרג: דלא כרבי וכרבנן מוקמינן. דהלכה כרבים: בנוקו לא קסני. דליהוי משמע שישלם שור גמור חי והוא יטול את הנבילה: אלא במשלומי נוקו. דמשמע השלמה שיטול ניוק את הנבילה וזה משלים לו מה שפחתתו מיתה: **חשלומי נוקו מלמד כו'**. לשון השלמה משלים לו לניזק: **הבעלים מטפלין בנבילה**. כלומר נוטלין את הגבילה: ישלימנה. משמע שישלם המותר: יביאהו עד. דריש השתא הכי אם טרוף יטרף השור בפשיעתו של שומר שכר דהאי קרא בשומר שכר כתיב כדאמרינן בהשואל (ב"מ דף נד:) פרשה שנייה נאמרה בשומר שכר יביאהו עד הטרפה ישלם כל ההיזק עד דמי הטרפה אבל דמי הטריפה עצמה לא ישלם דניזק מטפל וטורח בנבילה למוכרה: אי ם"ד נבילה דמזיק. והאי והמת יהיה לו למזיק קאמר: ולשסוק. קרא מיניה דלא אנטריך להכי דפשיטא לן כיון דשלם שור תחת השור נגילה שלו היא: לניוק. שיטלנו גדמים ועליו ישלים המזיק: מכה בהמה לא שכיהא. שיהא אדם מזיק בהמה של חבירו לפיכך לא החמיר עליו הכחוב לטרוח במכירת הנגילה: טריפה דממילא. שהזאב טרפה והשומר לא נתכוון אמטו להכי חס רחמנא עליה דלא למיטרח בנבילה: דבידים. קא מזיק אימא על המזיק לטרוח בנבילה ומשלם הדמים קמ"ל: והמת יהיה לו. משתעי בשור נגח דשכיח ובידים הוא ממש ש'(שהשור) שהוא ש' (ממונו של מזיק) נחכוין להזיק: שומר שכר שפשע ונטרפה על ידי ואב כנוקי גופו חשיב ליה שהרי היה עליו לשומרה: השתא אי הוו ליה טריפות. למזיק כשיעור כל דמי נזקו הוה יהיב ליה בעל כרחיה דניזק דאמר מר ישיב לרבות כו׳ דידיה מיבעיא: לא נצרכא. הא דכתב קרא דניזק מטפל בנבילה: אלא לפחם נבילה. דהכי אמר רחמנא דמשעת מיתה קאי ברשותיה דניזק ואם הסריח ופחתה דמים משעת מיתה ועד שעת העמדה בדין פסידא דניזק הוא ומשלם ליה מזיק מה שהנזק הוי יתר על הדמים שהיתה נבילה שוה בשעת מיתה:

מר ₁'שיב סלרבות שוה כסף ואפילו סובין דידיה מבעיא לא נצרכא אלא

מאריני פשיטא. איהו לא מינטר. כגון שהיו עסקיו רעים: פשיטא. אין וישלם כל אחד חלקו ואין לומר דליפטר דתניא פרק הפרה זו הכשרתי במקצת נזקו אלא כל נזקו ולא דמי להשלים בור לעשרה דאע"ג דקי"ל בור ט' דלא עבדי מיתה נזקין מיהא עבדי וסייע והשלימו לשלשים כולם חייבין אע"ג דבלאו איהו הוה מתה מיהו הראשון בהגרמת מיתתו ואילטריכא למיתני דאחרון חייב: מאי

קעביד. ואינו חייב כלום: מרבה בחבילות. שריבה חבילות זמורות בהדלחה של חבירו וקירבה ע"י החבילות לגדיש אחרים שהיה בדין שיהא הוא חייב ולא הראשון ש: פשיטת. ולמה הוה לן למיתנייה הרי הראשון לא סייע כלום דכל מה דשביק ליה מעמיא ואזיל אבל חופר בור משעה רוב מיתתו הוא עושה אלא האחרון מקרבה: כגון פפא בר אבא. שהיה בעל בשר: פשיטא. דלא דמי לבור שהראשון גרם נזקין והרג חליו או רובו אלא משום הכי הוא דמפטר דאמר ליה אי לאו אתה הוה מתזיק ולא הוה מיית אבל אלו לא שברו כלום כל זמן שלא בא זה: מתניתא. דספסל: היכה מיחרלה. הואיל ומותבת הכי אבל מוסר שורו ומרבה בחבילות לא מתנייתא נינהו אלא מסברא הוו מקשי להו: דבלאו איהו הוה מיתבר בתרי שעי. ולהכי אנטריך למיתנייה לאשמועינן דאפי׳ הכי חייב ומיהו בהדי ההיא דחופר בור לא מלי למיתנייה דתהוי הך כהכשר במקלת נזקו דמתני׳ דהחי לא מקלת נוק הוא אלא כל נוק שהראשונים לא התחילו לשברן כי היכי דחופר בור ט' הזיקתו הבל מום של ט' והבל חום של י' הרגו: ולימא להו אי לאו אחון בדידי. לחוד לא הוה מיתבר ואתם כשישבתי היה לכם לעמוד ומדלא עמדתם אתם כמוני שברתם וגבי משלים בור לעשרה ליכא לאקשויי הכי דמאי הוה ליה לקמא למיעבד: לא לריכא דבהדי דסמיך עלייהו. [ב] לעולם דבלאו איהו לא הוה מיתבר כלל ודקאמרת פשיטא לא לריכא דלא ישב עליו אלא עמד על רגליו ונסמד עליהם ואתא לאשמועינן דכחו כגופו דמי: סמך בהו. נסמך עליהם ולא יכלו לעמוד. לישנה החרינה דוגה מוגא גרסינן כדאמרינן בעלמא חזי למיזגא עליה (שבת דף מת.): פטורין. שחין ידוע על ידי מי נהרג: שקירב מיססו. ופלוגתייהו דרבי יהודה בן בתירא ורבנן מפ' בסנהדרין בפרק אלו הן הנשרפין (דף עת.) ר' יהודה

סבר כי יכה כל נפש אדם כתיבים

ותנוור

גליון הש"ם לקמן דף יו ע"ב:

הגהות הגר"א

נמ' (ולימא להו אי לאו אמון בדידי לא ל"ל: [ב] שם פשיטת. נ"ב הרמב"ם ל"ג כאו אלא הרמב"ם נ"ג כמן מנח קודם ל"ל. (ועי בהגר"א סימן שפא): [ג] רש"י ד"ה טימן שפח). [ב] י בי ייט לא לריכא כו׳ לעולם כו׳ נ״ב רש״י מפרש דקושית ולימא כו' קאי גם ארישא דאף דבלאו איהו לא מיחבר כלל דאי אדסמיך ליה מאי תבר ר' כו' . האמר דבהדי קממל לכל כלל כלל כלל אף שנשבר על ידם לבד ובתרתי שעי. אבל אי האי גם כן וקמ"ל דאף ששיבר בסמיכה וז"ש פשיטא מהו לתימא כו' וז"ש רש"י לעולם כו' ודקאמרת כו' והוא מירון על קושיא שניה פשיטא ועל קושיא הראשונה ולימא מירץ רש" בד"ה סמך כו'. אבל הטור פי׳ דקאי רק אדסמיך לא לריכא דבלאו כו':

רבינו חננאל (המשך) שנעשית טרפה לא ישלם א). רב חזקיה אמ' והמת יהיה לו, לניזק. וכן תנא הוי ליכתו׳ רחמ׳ שלם ישלם שור תחת השור ולישתוק. והמת יהיה לו למה לי, ש״מ (למזיק)

א) וכ"פ הר"ש בשאילתות טריפה לא ישלם, אלא ישלים נוכשיו עליה שתשוה כמו שהיתה שוה מעיקרא׳